

**Пропозиції до проекту рекомендацій парламентських слухань на тему
„Пріоритети екологічної політики Верховної Ради України на наступні п'ять років”**

№ з/п	Зміст екологічної проблеми	Пропозиції щодо вирішення екологічних проблем шляхом першочергової підтримки на законодавчому рівні
1.	Основними джерелами фінансування природоохоронних заходів регіонального характеру є Обласні та інші місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища, які формуються головним чином за рахунок сплати екологічного податку. Однак з 2018 року внаслідок змін до бюджетного та податкового законодавства відбулося зменшення відрахувань екологічного податку до місцевих бюджетів з 80 до 55 відсотків, при цьому на 25 відсотків було зменшено частку екологічного податку, що надходить до обласних бюджетів. Зменшення надходжень екологічного податку до спеціальних фондів місцевих бюджетів у першу чергу не дало можливості у повному обсязі виконати роботи з підтримання належного екологічного стану річок, заплав, водотоків та дамб, і запобігання затоплення ними суміжних територій. У результаті зміни співвідношення зарахування екологічного	З метою ефективного використання бюджетних фінансових ресурсів для вирішення природоохоронних питань, в першу чергу регіонального характеру, з урахуванням здійснення адміністративно-територіальної реформи вважаємо за доцільне внести зміни до Закону України „Про охорону навколишнього природного середовища”, Податкового та Бюджетного кодексів України, якими передбачити: - внесення екологічного податку до місцевих бюджетів за фактичним місцем знаходженням об'єктів, які впливають на довкілля, а не реєстрації його платників; - внесення змін до проекту Закону України „Про Державний бюджет України на 2020 рік” з питань відновлення надходжень до спеціального фонду місцевих бюджетів на рівні 80 відсотків (враховуючи екологічний податок, що справляється за викиди в атмосферне повітря диоксиду вуглецю стаціонарними джерелами забруднення), зокрема до сільських, селищних, міських бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад – 25 відсотків, обласних бюджетів та бюджету Автономної Республіки Крим – 55 відсотків; - перегляд ставок екологічного податку в частині їх збільшення, оскільки дані надходження не компенсують негативного впливу на довкілля; - повернення до системи кратності сплати екологічного податку за забруднення довкілля, яке перевищує дозволений обсяги.

	податку в області практично втрачено джерело фінансування заходів регіонального характеру, спрямованих на докорінне поліпшення поводження з твердими побутовими відходами, розвиток мережі природно-заповідного фонду, утилізації твердих відходів тощо. При цьому слід урахувати, що виконання зазначених заходів останніми роками взагалі не фінансується з державного бюджету.	
2.	Аналіз статистичних даних спостережень свідчить, що протягом останніх років у галузі управління відходами в Тернопільській області, як і в цілому по Україні, дуже низький рівень перероблення та утилізації твердих побутових відходів та відходів I-III класів небезпеки. Законодавством не врегульовано економічні механізми стимулювання на державному рівні діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з утилізацією та знешкодженням відходів I-III класів небезпеки, заміщення первинних природних ресурсів за рахунок використання відходів виробництва та вторинної сировини. Відсутня ефективна система обліку та звітності у сфері управління відходами, не діє норма чинного Закону України „Про відходи” щодо видачі дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами.	Прийняття рамкового законопроекту про управління відходами, а також базових законопроектів про захоронення відходів, про спалювання відходів, про муніципальні відходи, про відпрацьовані нафтопродукти, про тару та упаковку, про відходи електричного та електронного обладнання, про батарейки та акумулятори, про утилізацію пластмас та пластифікаторів. Прийняття законопроектів, які б запроваджували економічні механізми для стимулювання: - створення об'єктів інфраструктури з оброблення відходів; - використання відходів сільського господарства для виробництва високоякісних органічних добрив, біопалива, електричної та теплової енергії; - заміщення первинних природних ресурсів за рахунок використання відходів виробництва та вторинної сировини.

3.	На даний час дуже актуальними для суспільства та галузей економіки є питання моніторингу довкілля. Функціонування державної системи моніторингу довкілля регулюється нормативним актом Кабінету Міністрів України, зокрема постановою від 30 березня 1998 року № 391. На нашу думку цей документ не відповідає вимогам часу, реально система моніторингу довкілля як цілісний механізм не працює, суб'єкти моніторингу довкілля після їх багаторазових реорганізацій, ліквідацій, перетворень працюють несистемно, спостереження здійснюються з використанням відомих методик, які не є уніфікованими на загальнодержавному рівні. На даний час відсутній єдиний координаційний центр моніторингу довкілля для об'єднання суб'єктів моніторингу.	На законодавчому рівні запровадити інтегровану систему державного моніторингу всіх складових навколишнього природного середовища, яка б діяла в режимі реального часу із використанням автоматизованих інформаційних систем екологічних даних, що обслуговуються регіональними центрами моніторингу довкілля. Створити в межах діяльності центрів моніторингу довкілля науково-практичні підрозділи прогнозування стану природного середовища на регіональному та державному рівнях.
4.	Відповідно до Бюджетного кодексу України до доходів бюджетів об'єднаних територіальних громад віднесено тільки рентну плату за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення. За користування надрами загальнодержавного значення 75 процентів рентної плати зараховується до доходів державного та 25 - до доходів обласного бюджетів. Експлуатація кар'єрів на території Тернопільської області, як і в цілому по Україні,	Підтримати звернення депутатів Тернопільської обласної ради, прийняті рішеннями від 10.05.2017 № 536 та від 6.11.2018 № 1164 і надіслані до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо перегляду порядку розподілу рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення між бюджетами всіх рівнів. Зокрема, пропонувалося здійснити перерозподіл рентних платежів за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення між бюджетами всіх рівнів у співвідношенні: до доходів загального фонду Державного бюджету України – 65 відсотків, обласного - 25, інших місцевих

	має негативний вплив на довкілля, соціальну сферу та об'єкти інфраструктури населених пунктів. Зокрема, усі місцеві територіальні громади області, на територіях яких видобувається вапняк як особливо цінна для промисловості всієї держави мінеральна сировина, не отримують коштів за спеціальне використання цього природного ресурсу, оскільки Переліком корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.1994 № 827, він віднесений до корисних копалин загальнодержавного значення. Надходження на місцевий рівень частини рентної плати незалежно від значення корисних копалин дає можливість компенсувати шкідливі наслідки діяльності гірничих підприємств і зацікавити об'єднані територіальні громади в освоєнні надр.	бюджетів за місцезнаходженням (місцем видобутку) - 10.
5..	У законодавчих та нормативних актах відсутні норми з питань охорони та використання лісових ресурсів, які б дали можливість ефективно забезпечити виконання завдань, визначених Указом Президента України від 09.07.2019 № 511/2019 „Про деякі заходи щодо збереження лісів та раціонального використання лісових ресурсів.	Пропонується у Лісовому кодексі України передбачити обов'язки лісокористувачів в частині ведення обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки із застосуванням електронних засобів маркування та обліку деревини, здійснення реалізації усієї необробленої деревини через спеціальні аукціони, оприлюднення на офіційних сайтах інформації про проведення рубок. Одночасно необхідно встановити відповідальність за невиконання зазначених вимог і незаконний обіг деревини. Крім цього, доцільно передбачити обов'язковість проведення стратегічної екологічної оцінки проєктів організації та розвитку лісового господарства в порядку, встановленому Законом України

		„Про стратегічну екологічну оцінку”. У зв’язку з цим варто спростити процедуру оформлення права на спеціальне використання лісових ресурсів у межах територій та об’єктів природно-заповідного фонду та скасувати норму Закону України „Про природно-заповідний фонд України” щодо необхідності встановлення лімітів використання лісових ресурсів. Враховуючи те, що нормативно-правовими актами затверджено методики розрахунку збитків, заподіяних довкіллю внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, та визначено державні органи, уповноважені здійснювати розрахунки цих збитків, пропонується з Кримінального процесуального кодексу України виключити обов’язковість призначення судових інженерно-екологічних експертиз.
6.	Законом України „Про мисливське господарство та полювання” не встановлено механізму укладення договорів між користувачами мисливських угідь та власниками або постійними користувачами земельних ділянок, на яких знаходяться ці угіддя, а також нарахування розміру плати та порядку її внесення за користування мисливськими угіддями.	Пропонується у Законі України „Про мисливське господарство та полювання” і Земельному кодексі України визначити механізм відносин між власниками або користувачами земельних ділянок і користувачами мисливських угідь, нарахування розміру плати та порядку її внесення за користування мисливськими угіддями. Закон потребує внесення змін з урахуванням сучасної практики ведення мисливського господарства.
7.	На даний час в умовах природного заповідника «Медобори» пошкоджені лісові насадження (шкідники та хвороби лісу, всихання та природні стихійні явища) слід розглядати як наслідок природних процесів. Заходи в таких лісостанах заборонені законодавством та не проєктуються. Починаючи з 2013 року на території природного	Пропонується внести зміни у законодавчі акти щодо можливості проведення лісогосподарських заходів та територіях природних заповідників.

	заповідника «Медобори» заходи з поліпшення санітарного стану лісів не проводяться. Припинення проведення рубок формування і оздоровлення лісів може призвести до подальшої зміни головних порід іншими породами, що відзначаються інтенсивним ростом в молодому віці та переважають за цим показником основні лісоутворюючі породи регіону. Тому, на територіях природно-заповідного фонду доцільно здійснювати заходи щодо відновлення та відтворення корінних деревостанів. Водночас необхідно застосовувати заходи з попередження небажаних змін порід на певній стадії деградації деревостану, вони можуть виявитись незворотними.	
8.	На виконання вимог Закону України «Про тваринний світ», а саме стаття 39, з 1 квітня до 15 червня, лісогосподарським підприємствам у період масового розмноження диких тварин забороняється проведення робіт та заходів, які є джерелом підвищеного шуму та неспокою (пальба, проведення вибухових робіт, феєрверків, санітарних рубок лісу, використання моторних маломірних суден, проведення ралі та інших змагань на транспортних засобах). При тому, що інші лісогосподарські заходи не заборонені.	Пропонується переглянути та внести відповідні зміни у Закон України «Про тваринний світ» та «Санітарні правила в лісах України» щодо проведення лісогосподарських заходів.
9.	Близько 9,7 тис. га лісів колишніх сільгосппідприємств не передані в користування, що призводить до низки	Вирішення питання відповідальності та користування лісовими насадженнями, які на даний час не мають користувача.

	порушень вимог природоохоронного та лісового законодавства України. Стан охорони цих лісів вкрай незадовільний	
10..	Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств» лісогосподарські підприємства сплачують податок за лісові землі. Законом встановлено, що податок за лісові землі складається із земельного податку та рентної плати. Рентна плата – це загальнодержавний податок, який сплачується, зокрема, за спеціальне використання лісових ресурсів.	При застосуванні зазначених норм, крім рентної плати, передбачено на всі лісові землі ще один податок – податок на земельні ділянки. Фактично це подвійне оподаткування. Пропонується переглянути та внести відповідні зміни у законодавство.
11.	На сьогодні в Україні відсутня правова база для забезпечення виконання міжнародних зобов'язань, взятих Україною в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони та участі у Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі. Зокрема, не врегульовано питання збереження природних оселищ та природної фауни і флори шляхом визначення територій Смарагдової мережі в межах України та їх збереження. Відсутня також програма збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, яка б дала змогу повноцінно проводити відповідні заходи із збереження об'єктів рослинного та	Прийняття Закону України „Про території Смарагдової мережі”, розроблення і затвердження Державної цільової програми збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування екологічної мережі.

	тваринного світу, їх угруповань і комплексів, екосистем та складових структурних елементів екомережі.	
12..	Через відсутність фінансування або недостатнього фінансування не здійснюються або здійснюються не в повному обсязі заходи щодо екологічного оздоровлення поверхневих вод та догляду за ними, а також заходи, пов'язані з попередженням шкідливої дії вод, включаючи протипаводковий захист населених пунктів та сільськогосподарських угідь.	Відповідно до адміністративної реформи з метою децентралізації влади внести зміни до законодавства, а саме розпорядником коштів на підзвітних територіях визначити об'єднані територіальні громади, міські, сільські та селищні ради, для здійснення програм та природоохоронних заходів.
13..	З метою виконання повноважень в межах чинного законодавства та децентралізації влади, для попередження та уникнення конфліктів інтересів в сфері водних відносин, врегулювати порядок видачі документів дозвільного характеру та погодження права водокористування на умовах оренди.	Внести зміни в п.9 абз.2 ст.16 Водного Кодексу України та викласти в наступній редакції: «погодження дозволів на спеціальне водокористування»; в □т..49 внести зміни в частині органу, що видає дозволи на спеціальне водокористування – регіональний державний орган охорони навколишнього природного середовища; в □ст.51 внести пункт: «Право водокористування на умовах оренди оформляється договором, погодженим з регіональним державними органами охорони навколишнього природного середовища та водного господарства».
14..	Згідно Постанови КМУ від 19.09.2018 р. №758 державний моніторинг вод (виконання вимірювань хімічних та фізико-хімічних показників) здійснюють органи ДСНС за умов наявності атестованих та оснащених (інструментально і методично) лабораторій Держводагентства.	Внести зміни в Постанову КМУ від 19.09.2018 р. №758, а саме суб'єктом моніторингу для визначення хімічних та фізико-хімічних показників визначити Держводагентство.
15.	Програма розвитку гідроенергетики в Україні до 2026	Програма була прийнята з порушенням процедури громадських обговорень не відповідає національним інтересам. У

	року, яка передбачає будівництво низки ГЕС та ГАЕС, потребує експертного обговорення та приведення у відповідність до вимог Асоціації України з ЄС. Програмою передбачено будівництво 6 ГЕС на Дністрі у межах Національного природного парку «Дністровський каньйон» у межах Тернопільської області.	зв'язку з маловоддям та порушенням балансу річок при будівництві ГЕС вважати недоцільним будівництво ГЕС на малих і середніх річках. Пропонуємо відкликати Програму, та вилучити пункти будівництва ГЕС у Тернопільській області на р. Дністер.
16.	Попередньо прийняті Національні програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра не виконані і не дали практичного ефекту.	Розробити оновлену Національну програму екологічного оздоровлення басейну Дніпра з конкретними фінансовими зобов'язаннями держави та регіонів, ввести посилену адміністративну та кримінальну відповідальність за незаконний видобуток піску та скиди неочищених стоків.
17.	По Україні у містах, селищах нищиться під забудови великі площі зелених насаджень. Це є середовищем корупції, органи місцевого самоврядування не несуть відповідальності за порушення екологічного законодавства, державних будівельних нормативів.	Прийняти Закон України «Про заборону на зміну цільового призначення окремих земельних ділянок вкритих зеленими насадженнями в містах та інших населених пунктах усіх форм власності. Передбачити, до 01.01 2020 року провести повну інвентаризацію зелених зон з визначенням меж з координатами, винесенням їх на картографічні матеріали, затвердити їх на сесіях міських, селищних рад. Передбачити адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення вимог зазначеного закону.
18.	Статті 4 і 5 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «Про альтернативні види палива» зараховують торф до альтернативних видів палива. Це	Пропозиція - забрати викопне паливо «торф» з переліку альтернативних видів палива у ЗАКОНІ УКРАЇНИ «Про альтернативні види палива», оскільки зменшення викидів

дало можливість маніпуляцій терміном «альтернативні види палива» в аспекті переведення в м. Тернополі семи найбільших котелень на газі для спалення торфу. Лікарі одностайні в рекомендаціях щодо захисту організму від гару та диму, адже це єдиний надійний засіб захисту – покинути задимлену територію. Торф'яний дим небезпечніший для здоров'я, ніж деревний та газовий, оскільки при згорянні торфу виділяється багато сполук вуглецю, сірки та азоту. Наслідками даних токсичних газів є: головний біль, нездужання і млявість, які минуть, проте дрібнодисперсна канцерогенна сажа осяде в легенях назавжди. Погіршення екологічної ситуації найбільш небезпечно для дітей та людей, які страждають на бронхіт і астму, серцевими захворюваннями, порушеннями кровообігу, неврастенією, анемією, діабетом, захворюванням нирок. Країни Європи до 2020 року для збереження екологічної ситуації та зменшення викидів CO₂ за угодою сторін відмовились від викопних видів палива.	CO₂, що виділяється від спалення торфу порушує умови Євроінтеграції та становить екологічну небезпеку
---	---

Підтримали пропозиції:

Завідувач кафедри геоecології Тернопільського національного педагогічного університету ім.. В. Гнатюка Л.П. Царик, доктор наук, професор _____	Голова Тернопільського відділення гідроекологічного товариства України Курант В.З. _____
Завідувач кафедри загальної біології Тернопільського національного педагогічного університету ім.. В Гнатюка , Віце- президент Гідрологічного товариства України, В.В. Грубінко, доктор наук, професор. _____	Голова ГО «Галицька екологічна асоціація Гуменюк Г.Б. _____
Завідувач кафедри фізіології Тернопільського національного медичного університету ім.. І Горбачевського С. Н. Водзюк, доктор наук, професор _____	Голова Громадської організації «ЕКОАЛЬЯНС» О.Г. Філь _____
Керівник Тернопільського міського відокремленого підрозділу Національного екологічного центру України І Кузик – аспірант ТНПУ _____	